

निर्भीकता

◆ (सं) दिवाकरशर्मा, नीमच

१९७१

तमे वर्षे एप्रिलमासे २९ तमे दिनाङ्के प्रधानमन्त्रिणी श्रीमती इन्दिरागान्धिः काञ्चित् महत्त्वपूर्णां गोष्ठीम् आयोजितवती आसीत् । तस्यां रक्षामन्त्री, वित्तमन्त्री, विदेश-व्यवहारमन्त्री इत्यादयः उपस्थिताः आसन् । स्थल-सेनाध्यक्षः अपि तत्र विशेषतः निमन्त्रितः आसीत् ।

इन्दिरागान्धिः स्थलसेनाध्यक्षं सक्रोधं पश्यन्ती - “भवान् किं कुर्वन् अस्ति ?” इति वदन्ती पश्चिम-वङ्गराज्यस्य मुख्यमन्त्रिणा प्रेषितां तन्त्रीवार्ताम् उत्पीठिकायाः उपरि क्षिप्तवती । तस्मिन् पत्रे सूचितम् आसीत् - पूर्वपाकिस्थानतः शरणार्थिनां महापूरः एव आगच्छन् अस्ति इति ।

स्थलसेनाध्यक्षः प्रश्नार्थकदृष्ट्या प्रधानमन्त्रिण्याः मुखम् अपश्यत् । तदा प्रधानमन्त्रिणी क्रोधेन अगर्जत् - “अस्माकं सेना पूर्वपाकिस्थानं प्रविशेत् इति मम अपेक्षा” इति ।

“तन्नाम युद्धम् इति ?”

“आम् । यदि अनिवार्यं तर्हि युद्धम् अपि स्वागतार्हम् एव ।”

“युद्धं करणीयं चेत् रणनीतेः आवश्यकता भवति, न तु क्रोधस्य ।”

प्रधानमन्त्रिणी रक्तनेत्रा सती तम् अपश्यत् । सेनाध्यक्षः तु शान्ततया एव अवदत् - “अयं समयः युद्धाय न योग्यः । यदि बाङ्ग्लादेशस्य सृष्टिः इष्यते तर्हि तदर्थम् आदौ मुक्तिवाहिनी स्रष्टव्या । इदानीम् अस्माकं या शक्तिः अस्ति सा सर्वथा अपर्याप्ता । अन्यच्च, ग्रीष्मकाले हिमस्य विगलनात् हिमालयस्य मार्गाः सञ्चारयोग्याः भवन्ति । युद्धे पाकिस्थानस्य साहाय्यार्थं

चीनदेशः यदि अग्रे आगच्छेत् तर्हि हिमालयस्य अतिक्रमणं सः कुर्यात् क्लेशं विना । पूर्वपाकिस्थाने वर्षा-कालकारणतः इदानीं नद्यः सागरवत् विशालाः भवन्ति । अतः नायं युद्धाय योग्यः कालः ।”

गोष्ठी तत्रैव समाप्ता । सर्वे उत्थाय गताः । इन्दिरा-गान्धिवर्यायाः क्रमः आसीत् यत् यः आदेशपालनं न करोति तं सा वदति स्म - त्यागपत्रं दीयताम् इति । तस्याः एतं स्वभावं जानन् सेनाध्यक्षः स्वस्य त्यागपत्रं तस्यै समर्पितवान् । किन्तु सा तत् निराकृत्य आदिशत् - “युद्धाय रणनीतिः सज्जीक्रियताम्” इति ।

भारतेन प्रतीक्षणनीतिः आश्रिता इत्यतः पाकिस्थानस्य राष्ट्रपतिः याह्याखानः क्रुद्धः सन् भारतं विरुध्य युद्धम् उद्घोषितवान् । किन्तु एतावता भारतेन युद्धस्य सम्मुखी-करणाय सन्नाहः कृतः आसीत् । मुक्तिवाहिन्याः रचना कृता आसीत् । अतः अस्मिन् युद्धे भारतेनैव जयः प्राप्तः । त्रयोदशसु एव दिनेषु बाङ्ग्लादेशस्य उदयः जातः ।

प्रधानमन्त्रिण्याः क्रोधम् अपि उपेक्ष्य स्वाभिप्रायं धैर्येण उक्तवतः तस्य स्थलसेनाध्यक्षस्य नाम - ‘माणिकशाहः’ इति ।